

Ut av fossilalderen og inn i en grønn fremtid

Klimakrisen er vår tids største utfordring. De globale utslippene av CO₂ nådde et nytt [historisk rekordnivå i 2023](#). Verden styrer mot klimakatastrofe og det haster med kraftige grep for å komme oss ut av fossilalderen.

Omtrent [halvparten](#) av energibruken i Norge kommer fra fossil energi. De siste tre årene har andelen fornybar energi av Norges totale energiforbruk økt med i underkant av ett prosentpoeng i gjennomsnitt per år. Hvis denne trenden fortsetter, vil 60 prosent av energiforbruket i Norge være fornybart i 2030. Omstillingen går for sakte og vi er nødt til å øke tempoet i energieffektivisering og erstatte fossil energi med grønn energi gjennom en rekke politiske verktøy som skatter, avgifter og en kontrollert nedtrapping av olje- og gassproduksjonen.

Rike land i nord har et stort historisk ansvar for klimakrisen. Ifølge OXFAM står den rikeste prosenten av verdens befolkning for like mye utslipp som de fattigste to tredjedelene, tilsvarende fem milliarder mennesker. Oljefondet er Europas største investor i fossilindustrien, og sammen med USA, Canada, Australia og Storbritannia er Norge ansvarlig for over halvparten av verdens planlagte olje- og gassfeltutbygginger fra nå og fram til 2050.

Globalt og i Norge er det i stor grad industri, olje- og gassproduksjon, landbruk og transport som har en særlig høy andel fossil energi. Fossil energi skader ikke bare mennesker og naturen gjennom klimaendringer, ifølge Folkehelseinstituttet bidrar luftforurensning til ca 4,1 millioner dødsfall årlig på verdensbasis anslagene varierer, men enkelte rapporter antyder at så mange som [8,7 millioner mennesker dør for tidlig hvert år på grunn av luftforurensning fra fossil energi](#).

Klimakrisen er ikke bare akutt, den er også noe vi vil leve med i lang tid. Samtidig som vi setter inn kraftige tiltak som fungerer nå, må vi også kutte utslipp i 2050 og senere. Vi kan ikke gamble på én bestemt løsning, og vi må jobbe parallelt med etablerte løsninger og teknologutvikling, på kort og lengre sikt.

For SV er kraftpolitikk en viktig oppgave for fellesskapet. Energi er et grunnleggende behov og derfor er det viktig å ha demokratisk kontroll over kraftproduksjon og utbygging. Det er avgjørende at fellesskapet, enten gjennom direkte eierskap, skattlegging, konsesjoner eller andre verktøy, sikrer styring av en sektor som er avgjørende for å løse klimaproblemet. Det er også viktig å sikre at tilgang på fornybar kraft fortsatt kan være en konkurransefordel for norsk industri, og bidra til raskere fremvekst av grønne, klimavennlige industriarbeidsplasser

Prinsipper for energiproduksjon

Den grønneste energien er den som ikke brukes, og derfor er det avgjørende med tiltak som bidrar til reduksjon i forbruk av energi. Likevel vil det selv med en dramatisk reduksjon i forbruket være [behov for utbygging av ny grønn energi](#). Ettersom ulike teknologier har sine fordeler og ulemper må det i valget mellom teknologier foretas en helhetlig avveining som er styrende for teknologivalget.

I tillegg til klimakrisen står vi overfor en naturkrise. Også i Norge er uberørt natur sterkt under press. Ved utbygging av nye kraftanlegg må omfanget av naturinngrepene som kreves sett opp mot kraftproduksjonen være et viktig moment. Det er et mål å få mest mulig energi, med minst mulig naturinngrep, og at arealer som allerede er industrialiserte benyttes til energiproduksjon der det er hensiktsmessig.

Ved utbygging av arealkrevende kraftanlegg er det nesten uunngåelig at det blir en avveining mellom storsamfunnets behov og inngrep for lokalbefolkningen. Det er avgjørende med gode medvirkningsprosesser slik at de som blir mest påvirket av inngrepet også får påvirke prosessen. Det er også en rekke eksempler nasjonalt og internasjonalt hvor energiproduksjon går på tvers av urfolksrettigheter. SV må stå for en løsning på klimakrisen som ikke trækker på urfolk gjennom å sikre medvirkning og at deres kultur og næring ikke skal forringes gjennom et fritt forhåndsdefinert samtykke.

All energiproduksjon innebærer en risiko for ulykke som kan skade eller bidra til død for folk eller naturen. Derfor er det viktig at det vurderes hvilken risiko ulike energityper medfører, hvordan man sikrer at aktørene tar ansvar for å unngå ulykker, og hvem som tar den økonomiske byrden når ulykker inntreffer. Det må også sikres gode ansvarsforhold og finansielle mekanismer for avfallsbehandling og restaurering av naturområder når kraftverk tas ut av drift.

Energiproduksjon inngår i et komplekst kraftsystem. Noen typer energiproduksjon er regulerbare, mens andre er avhengige av at solen skinner eller vinden blåser. I årene fremover vil det bli mer uregulerbar kraft i det europeiske kraftsystemet, samtidig som industrien utvikler løsninger for å kunne gjøre bedre nytte av svingninger i tilgangen på kraft. Ubalanser mellom økt [produksjon og forbruk](#) i forskjellige landsdeler, som Østlandet, gir økt behov for og kostnader til utbygging av mer strømmnett. I valget mellom ulike kraftløsninger fremover må det tas hensyn til hvordan de ulike løsningene, og de samlede systemkostnadene deres, spiller inn i det totale kraftsystemet, for å finne gode løsninger med tanke på kraftpriser og forsyningssikkerhet.

Ulike land har, som følge av historiske valg og naturgitte forutsetninger, ulik kompetanse på energiproduksjon. Norge er et lite land og det er gode grunner til at de store fagmiljøene bør prioritere ressurser der vi kan ta en internasjonal lederrolle i omstilling til grønn energi. Vi må i langt større grad prioritere knappe fagressurser til grønne næringer og gi tilbud om videre- og etterutdanning til de som har behov for det. Satsning på umoden teknologi kan være klokt dersom vi har gode fagmiljøer og forutsetninger for å utvikle egen industri. I andre tilfeller er det bedre å la andre land stå for utviklingen slik at vi kan ta i bruk velprøvde løsninger og kan ta lærdom av andres erfaringer.

Det er et svært ulikt kostnadsbilde når det kommer til utbygging av kraft. Vi må bruke ressursene mest mulig effektivt slik at vi kan få et energisystem som raskt kutter utslipp samtidig som det balanserer de ulike prinsippene.

Oslo SV vil

- Prioritere knappe fagressurser til grønne næringer i langt større grad og gi tilbud om videre- og etterutdanning til de som har behov for det.
- Sikre raskt utfasing av fossil energi.
- At det lages en nasjonal og helhetlig klima- og energiplan som sikrer at vi når klimamålene våre, legger til rette for energieffektivisering og utbygging av grønn energi og nødvendig nettførsterkning så raskt som mulig, og bidrar til ny, grønn industriutvikling.
- Ha en teknologinøytral tilnærming til kraftprosjekter for å vurdere fordeler og ulemper med hvert konkrete prosjekt.
- Ta Norges ansvar for klimaendringene på alvor ved å kutte utslipp hjemme og samtidig trappe opp offentlig klimafinansiering for grønn omstilling, klimatilpasning og tap og skade. Økt klimafinansiering må ikke gå på bekostning av bevilgninger til bistand.

- Sikre bedre nasjonal kontroll med tildeling av kraft til nye, store energikrevende prosjekter.